

פרשת ויקרא – ראשון

א (ס) וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה אֶת־וִיקְרָא, לְמֹשֶׁה; וּמִלִּיל וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאַהֲלָה יְיָ עִמִּיהָ, מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא מוֹעֵד לֵאמֹר:

ו"ט א' אל משה: לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים, קדמה קריאה לשון חבה, לשון שפלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר: "ויקרא זה אל-זה", אבל לנביאי האמות עכו"ם נגלה עליהן בלשון עראי וטמאה, שנאמר: "ויקרא אלהים אל-בלעם". ויקרא אל משה: הקול הולך ומגיע לאזניו וכל ישראל לא שומעין. יכול, אף להפסקות היתה קריאה? תלמוד לומר: "וידבר", לדבור היתה קריאה ולא להפסקות. ומה היו הפסקות משמשות? לתן רוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחמר להדיט הלומד מן ההדיט. אליו: למעט את אהרן. רבי יהודה אומר: י"ג דברות נאמרו בתורה למשה ולא אהרן, וינגדון נאמרו י"ג מעוטין, ללמדך, שלא לאהרן נאמרו, אלא למשה שיאמר לאהרן; ואילו הן י"ג מעוטין: "לדבר אתו", "מדבר אליו", "וידבר אליו", "ונועדתי לך" – כלן בתורת כהנים. יכול, שמעו את קול הקריאה? תלמוד לומר: "קול לו", "קול אליו", משה שמע וכל ישראל לא שמעו (מבא כאן בשם הר"ן שדייקו דרש"י ממה שהתכה המיוחדת הדבור מרגשת במבטא יותר מאלו היה כתוב 'לו' שגם-כן תורה על יחוד הדבור, אבל אינה מרגשת וכתב אליו שגם-כן היא התכה המיוחדת הדבור. ואמנם, מרגשת במבטא, להורות יחוד יותר, והוא, שמשה שמע וכל ישראל לא שמעו, ודו"ק. מצאתי). מאהל מועד: מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל. יכול, מפני שהקול נמוך? תלמוד לומר: "את הקול". מהו ה"קול"? הוא הקול המתפרש בתהלים: "קול-ה' בכח, קול ה' בהדר, קול ה' שבר ארזים". אם-כן, למה נאמר "מאהל מועד"? מלמד שהיה הקול נפסק. פיוצא בו: "קול כנפי הכרובים נשמע עד החצר החיצנה". יכול, מפני שהקול נמוך? תלמוד לומר: "בקול אל-שדי בדברו" אם-כן, למה נאמר: "עד-החצר החיצנה"? שכיון שמגיע שם, היה נפסק. מאהל מועד לאמר: יכול, מכל הבית? תלמוד לומר: "מעל הכפרת". יכול, מעל הכפרת בלה? תלמוד לומר: "מבין שני הכרבים". לאמר: צא ואמר להם דברי כבושים: 'שבבילכם הוא נדבר עמי', שכן מצינו, שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנדים; מן המרגלים ואילך, לא נתיחד הדבור עם משה, שנאמר: "ויהי כאשר-תמו כל-אנשי המלחמה למות... וידבר ה' אלי לאמר" אלי היה הדבור. דבר אחר: צא ואמר להן דברי וְהשיבני, אם יקבלום, כמו שנאמר: "וישב משה את-דברי העם וגו'":

ב) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם בִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבֵּן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קֶרְבָּנֵכֶם:

ו"ט א' אדם פיי-יקריב מכם: פשיקריב בקרבנות נדבה דבר הענין. אדם: למה נאמר? מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל. הבהמה: יכול, אף חיה בכלל? תלמוד לומר: "בקר וצאן". מן הבהמה: ולא בלה, להוציא את הרובע ואת הנרבע: מן הבקר: להוציא את הנעבד. מן-הצאן: להוציא את המקצה. ומן-הצאן: להוציא את הנוגח שהמית. כשהוא אומר למטה מן הענין "מן-הבקר", שאין תלמוד לומר, להוציא את הטורפה. תקריבו: מלמד ששנים מתנדבים עולה בשתפות. קרבנכם: מלמד, שהיא באה נדבת צבור, היא עולת קיץ המזבח, הבאה מן המותרות:

ג) אִם־עֹלָה קֶרְבְּנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרַצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:

ו"ט א' זכר: ולא נקבה. כשהוא אומר "זכר" למטה שאין תלמוד לומר, "זכר", ולא טמטום ואנדרוגינוס. תמים: בלא מום. אל-פתח אהל מועד: מטפל בהבאתו עד העזרה 22 מהו אומר: יקריב, יקריב? אפלו נתערבה עולת ראובן בעולת שמעון, יקריב כל אחד לשם מי שהוא. וכן עולה בחלין, ומכרו החלין לצרכי עולות, והרי הן כלן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא. יכול, אפלו נתערבה בפסולין, או בשאינו מינו? תלמוד לומר: "יקריבנו". יקריב אותו: מלמד, שכופין אותו. יכול, בעל-כרחו? תלמוד לומר: "לרצנו", הא כיצד? כופין אותו עד שיאמר 'רוצה אני'. לפני ה'וסמך: אין סמיכה בבמה:

ד) וְסִמְךָ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו:

ו"ט א' על ראש העלה: להביא עולת חובה לסמיכה להביא עולת הצאן. העלה: פרט לעולת העוף. ונרצה לו: על מה הוא מרצה לו? אם תאמר על פרתות ומיתות בית-דין, או מיתה בידי שמים, או מלקות? הרי ענשן אמור. הא, אינו מרצה אלא על 'עשה' ועל 'לאו' שנתק לעשה:

ה) וְשַׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:

ו"ט א' ושחט והקריבו הכהנים: מקבלה ואילך מצות כהנה למד על השחיטה, שכשרה בזר. לפני ה': בעזרה והקריבו: זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון "הולכה". למדנו, שתייהן [נסברה אחרת: ששתייהן] בבני אהרן. בני אהרן: יכול חללים? תלמוד לומר: "הכהנים". את-הדם וזרקו את-הדם: מה תלמוד לומר: "דם", "דם" שתי פעמים? להביא את שנתערב במינו, או בשאינו מינו. יכול, אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החיצוניות, שאלו למעלה והיא למטה? תלמוד לומר במקום אחר: "את-דמו". וזרקו: עומד למטה וזרק מן הכלי לכתל המזבח למטה מחוט הסקרא, כנגד הזויות, לכך נאמר: "סביב", שהיא הדם נתן בד'רוחות המזבח. או יכול, יקיפנו פחוט? תלמוד לומר: "וזרקו", ואי אפשר להקיף בזריקה. אי "וזרקו", יכול, בזריקה אחת? תלמוד לומר: "סביב", הא כיצד? נותן שתי מתנות שהן ארבע. אשר-פתח אהל מועד: ולא בזמן שהוא מפרק:

ו) וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנָתַתָּ וּיִפְלִיג יָתָּהּ, לְאִבְרָהָא. אֹתָהּ לְנִתְחִיָּה:

ו"ט א' והפשיט את-העלה: מה תלמוד לומר: "העלה"? לרבות את כל העולות להפשט ונתות. אתה לנתחיה: ולא נתחיה לנתחים:

ז) וְנָתַנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ:

ו"ט א' ונתנו אש: אף-על-פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להביא מן ההדיט. בני אהרן הכהן: כשהוא בכהונו, הא אם עבד בכגדי כהן הדיט, עבודתו פסולה:

ח) וְעָרְכוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנִּתְחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפָּדֵר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:

ו"ט א' בני אהרן הכהנים: כשהם בכהונם. הא, כהן הדיט שעבד בשמונה בגדים, עבודתו פסולה. את הנתחים את-הראש: לפי שאין הראש בכלל הפשט, שכבר התו בשחיטה, לפיכך, הצרך למנותו לעצמו. ואת-הפדר: למה נאמר? ללמדך, שמעלהו עם הראש ומכסה בו את בית השחיטה. וזהו דרך כבוד של מעלה. אשר על-המזבח: שלא יהיו הגזירין יוצאין חוץ למערכה:

ט) וְקָרְבוּ וּכְרָעוּ יָרְחָן בְּמַיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶה אִשָּׁה רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה:

ו"ט א' עלה: לשם עולה יקטירנו. אשה: כשישחטנו, יהא שוחטו לשם האש. וכל "אשה", לשון אש פושיי"ר בלע"ז. ניחוח: נחת רוח לפני, שאמרתי ונעשה רצוני:

י) וְאִם־מִן־הַצֹּאן קֶרְבְּנוֹ מִן־הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן־הָעֹזִים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ:

ו"ט א' ואם מן הצאן: וו מוסיף על ענין ראשון. ולמה הפסיק? לתן רוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה. מן-הצאן מן הכשבים או מן-העזים. : הרי אלו ג'מעוטין, פרט לזקן, לחולה ולמזהם:

יא) וְשַׁחַט אֹתוֹ עַל־יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

ו"ט א' על ירך המזבח: על צד המזבח. צפנה לפני ה': ואין צפון בבמה:

יב) וְנָתַתָּ אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פָּדְרוֹ וְעָרַךְ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:

ו"ט א' ונתת אתו לנתחיו ואת-ראשו ואת-פדרו וערך הכהן אותם על-העצים אשר על-האש אשר על-המזבח:

יג) וְהִקְרִיב וְהִכְרָעִים יָרְחָן בְּמַיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶה אִשָּׁה רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה:

ו"ט א' והקריב והכרעים ירחן במים והקריב הכהן את-הכל והקטיר המזבחה עלה אשה ריח-ניחוח ליהוה: